

Regeringen

JUNI 2022

Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab

Juni 2022
Transportministeriet
Ligestillingsafdelingen
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K
Tlf. +45 41 71 27 00
trm@trm.dk
www.trm.dk

ISBN 978-87-93292-70-3 (digital version)

Design og produktion: MONTAGEbureauet ApS

Fotos: Shutterstock

Publikationen kan hentes på
www.trm.dk

Indhold

Forord	5
Indledning	6
Vold er et samfundsansvar - opmærksomhed og tidlig opsporing	9
Der skal handles - tidligt, effektivt og koordineret	12
Voldscirklen skal brydes - større fokus på voldsudøveren	17

Forord

Hvert år udsættes ca. 82.000 kvinder og ca. 43.000 mænd for fysisk, psykisk, seksuel eller økonomisk partnervold. Ikke fjernt herfra. Men i Danmark. Alt for længe har vi lukket øjnene over for partnervold. Volden er et tabu, som vi ikke taler om og ikke spørger ind til. Det er et kæmpe svigt af voldsopfrene. Et svigt som vi ikke kan være bekendt. Derfor skal vi have ændret samfundsopfattelsen af partnervolden. Det kan vi kun gøre, hvis vi anser partnervold som et samfundsansvar. Vi skal ændre strukturerne for at ændre kulturen.

Udspillet til handlingsplanen har først og fremmest fokus på at bryde tabuet omkring vold. Vold er ikke en privat sag, men noget vi som samfund skal reagere på. Vi skal blive langt bedre til at få øje på volden og spørge ind til den. Og vi skal vide, hvor man hjælper voldsopfre hen. Det stiller krav til vores myndigheder og til os som familier, naboer og venner.

I værste fald kan vold ende med drab. Hvert år dræbes ca. 12 kvinder af deres partner eller eks-partner. Tallet har ikke ændret sig gennem mange år. Det understreger, hvorfor vi skal ændre syn på volden. Hvorfor vi skal blive bedre til at reagere på den, forebygge den og sikre hjælp til voldsopfre.

Men vi skal også blive langt bedre til at passe på de børn, der vokser op med vold i hjemmet. Deres ret til at være børn uden vold er vores ansvar. Vi svigter børnene, når vi lukker øjnene over for volden, eller lader dem være katebald i det system, der er sat i verden for at beskytte dem.

Dette udspil til handlingsplan er blevet til på baggrund af ønsker fra voldsopfre, fagpersoner, krisecentre og mange andre, der er tæt på volden i dagligdagen. Udspillet løser ikke alle problemer med et fingerknips. Men det er vores ønske og ambition, at det skal rulle den nødvendige samfundsændring i gang. At ændringerne i strukturen skaber ændringer i kulturen. Med større fokus på volden, på tidlig opsporing af volden, hjælp til ofre, udøvere og børn.

Regeringen vil søge opbakning til en række indsatser i udspillet blandt Folketingets partier blandt andet i forbindelse med efterårets forhandlinger om udmøntningen til reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2023-2026.

Trine Bramsen
Minister for ligestilling

Indledning

Alt for mange kvinder og mænd udsættes for vold fra en partner eller ekspartner. Alt for mange børn vokser op som vidner til vold i hjemmet. Kvinder er særligt udsatte. Langt flere kvinder udsættes for psykisk vold. Kvinder udsættes oftere for grov fysisk vold.¹ Og alt for mange kvinder dræbes hvert år af deres partner eller ekspartner. Ny forskning fra Storbritannien peger på, at partnerdrab på kvinder typisk ikke sker impulsivt eller i affekt. Det er drab, hvor vold og kontrol ofte går forud, og hvor vold, kontrol, trusler og stalking eskaleres over tid i hyppighed og intensitet.² Det er drab, der kan forebygges ved at sætte ind over for partnervold.

Der er gennem tiden taget en række vigtige politiske skridt for at gøre op med partnervold. Regeringen har senest blandt andet styrket politiets arbejde med ofre for vold i nære relationer, stalking og voldtægt, kriminaliseret stalking og psykisk vold og indført en samtykkebaseret voldtægtslovgivning. Men der er brug for at gøre mere. Og der er behov for et styrket fokus på at forebygge partnerdrab.

Med udspillet styrkes indsatsen i forhold til vold i nære relationer og partnerdrab. Færre skal opleve og leve med vold i familien, og færre børn skal vokse op i et hjem med vold. Der skal sættes tidligere ind, så volden ikke eskaleres og i sidste ende risikerer at ende i partnerdrab.

Der sættes ind på tre områder for at gøre op med partnervold og partnerdrab.

For det første

Vold er et samfundsansvar – opmærksomhed og tidlig opsporing. Partnervold er ikke den enkeltes problem, men et samfundsproblem. Det betyder også, at vi alle skal være bedre til at spotte partnervold og vold mod børn. Tale om den. Og handle på den. Vi må ikke lade den voldsudsatte stå alene. Vi må ikke

lade børn vokse op med vold i hjemmet. Og vi må ikke lade volden udvikle sig, så den risikerer at ende i partnerdrab. Der ligger et særligt ansvar hos myndighederne. Men der er også et ansvar hos alle os andre – naboer, familie, venner - for at spørge ind, støtte op og hjælpe til.

For det andet.

Vi skal handle - tidligt, effektivt og koordineret. Vi skal blive endnu bedre til at hjælpe den voldsudsatte og børnene effektivt og tidligt, inden der bliver behov for et krisecenterophold. Krisecentre er en vigtig del af indsatsen mod vold, men det er også vidtgående tilbud. Kvinder og børn flytter ud af deres vantede omgivelser og væk fra nærmiljøet, deres bolig og netværk. Samtidig er det kun en lille gruppe af de voldsudsatte kvinder, der tager ophold på et krisecenter. Vi har gennem de seneste år i stigende grad fået ambulante tilbud til voldsudsatte. Men vi skal være endnu bedre til at hjælpe, inden volden for alvor slår rod i familien.

For det tredje.

Voldscirklen skal brydes – større fokus på voldsudøveren. Vi skal sørge for, at ansvaret for partnervolden er placeret der, hvor det hører hjemme. Hos den, der udøver volden. Lovgivningen er blevet skærpet, og tilbuddene om ambulante behandling af voldsudøvere er styrket. Men hvis vi vil volden til livs, skal vi have endnu større fokus på at ændre voldsadfærden. Den, der udøver vold mod sine nærmeste, er i mange tilfælde selv vokset op i et hjem med vold. Sætter vi ind over for voldsudøveren og voldsadfærden, kan vi forebygge, at volden tages med videre i en ny generation.

Regeringen har gennemført en række vigtige tiltag mod partnervold. Men der er stadig mange udfordringer forbundet med at gøre op med partnervold og partnerdrab. Vi løser ikke dem alle med ét udspil. Men med dette udspil tager vi de første skridt til en mere helhedsorienteret og forebyggende indsats mod partnervold og partnerdrab.

Udspillet indeholder 22 forslag til initiativer.

1 Statens Institut for Folkesundhed, SDU (2022): Vold og overgreb i Danmark 2021

2 Monckton-Smith (2020): Intimate Partner Femicide: using Foucauldian analysis to track an eight stage relationship progression to homicide.

Samlet oversigt over initiativer:

Vold er et samfundsansvar

- opmærksomhed og tidlig opsporing

1. Skærpet underretningspligt ved formodning om at børn overværer vold i hjemmet
2. Udvikling af et systematisk opsporingsredskab til sundhedspersonale i mødet med gravide og nybagte forældre
3. Opkvalificeringsforløb til sundhedspersonale om opsporing og håndtering af vold mod gravide og nybagte forældre
4. Kommunale beredskaber til opsporing og håndtering af vold i nære relationer
5. Lev Uden Volds tilbud og rådgivning om vold i nære relationer forlænges
6. En national oplysningsindsats om vold i nære relationer
7. Øget viden om og måling af forekomsten af vold i Danmark
8. Landsdækkende årlig kreativ konkurrence til forebyggelse af kærestevold blandt unge

Voldscirklen skal brydes

- større fokus på voldsudøveren

17. Begrænsning af retten til prøveløsladelse for indsatte, der er dømt for partnervold eller partnerdrab
18. Landsdækkende ambulante behandling af voldsudøvere
19. Dansk Stalking Centers behandlingskapacitet styrkes
20. Styrket opfølgning på vold i hjemmet, når politiet har været ude til voldsepisoder i hjemmet
21. Styrket indsats over for ofre for vold i nære relationer
22. Viden om relationen mellem offer og gerningsperson samt om drab i Danmark, herunder partnerdrab

Der skal handles

- tidligt, effektivt og koordineret

9. Styrket beskyttelse af børn ift. forældremyndighed og samvær
10. Mulighed for iværksættelse af psykologbehandling af børn ved kun én forælders samtykke
11. Bedre beskyttelse af børn, der har ophold på krisecenter og skifter skole
12. Måltrettet støtte og behandlingstilbud til voldsudsatte gravide og nybagte forældre i sundhedssystemet
13. Pulje til indsatser for børn og unge, der er vokset op med vold i hjemmet
14. Guide – Den rette hjælp til børn og pårørende til partnerdrab
15. Partnerskab til bekæmpelse af partnerdrab
16. Udvidelse af voldsbestemmelsen i udlændingeloven

Centrale tal

Omfang af partnervold og -drab

- Omfanget af partnervold i Danmark er afdækket i flere forskellige befolkningsundersøgelser og varierer i høj grad efter opgørelsesmetode, herunder hvilke spørgsmål befolkningen er stillet.³ Estimerne over omfanget af partnervold er blandt andet af den årsag forbundet med usikkerhed.
 - Det er estimeret af VIVE, at omkring 82.000 kvinder (mellem 74.000 og 89.000) og 43.000 mænd (mellem 37.000 og 50.000) i alderen 16-64 år årligt er udsat for fysisk, psykisk, seksuel og/eller økonomisk vold af en nuværende eller tidligere partner. Undersøgelsen er foretaget i 2020.
 - Syddansk Universitet estimerer, at 5,5 pct. af kvinder (antalsmæssigt ca. 118.000) og 4,0 pct. af mænd (ca. 83.000) over 16 år har været udsat for fysisk og/eller psykisk partnervold i 2021. 1 pct. (ca. 24.000) kvinder og 0,8 pct. (ca. 20.000) mænd har været udsat for fysisk vold.
 - Justitsministeriet estimerer, at 0,1 pct. af befolkningen svarende til 3.800-4.900 personer i alderen 16-74 år årligt udsættes for partnervold, som er så alvorlig, at vedkommende blev bange. 85 pct. af de udsatte er kvinder. Tallet er baseret på et gennemsnit for årene 2005-2021.
- Kvindekrisecentre: I 2020 havde op mod 2.300 kvinder og 2.100 børn ophold på et kvindekrisecenter.
- Partnerdrab:
 - Hvert år bliver 12 kvinder og 3 mænd i gennemsnit dræbt af deres partner eller ekspartner. Mere end halvdelen (56 pct.) af de dræbte kvinder i perioden 1992-2016 blev slået ihjel af deres nuværende eller tidligere partner.
 - Partnerdrab udgør 26,7 pct. af alle drab i perioden 1992-2016.
 - Analyser fra Justitsministeriet viser, at gerningsmand og offer havde fælles barn/børn i 13 ud af 35 undersøgte partnerdrab (37 pct.) i perioden fra slutningen af 2012 til og med 2017.

Kilder: VIVE (2022): Partnervold i Danmark 2020, Statens Institut for Folkesundhed, SDU (2022): Vold og overgreb i Danmark 2021, Justitsministeriet (2022): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2021. Hovedtal, Social- og Ældreministeriet (2022): Socialpolitisk Redegørelse 2021, Thomsen et al. (2019): Homicide in Denmark 1992-2016, Justitsministeriet (2020): Typer af drab i Danmark

³ Dette ses eksempelvis i undersøgelserne fra Statens Institut for Folkesundhed og Justitsministeriet, som beskrives i faktaboksen. Disse undersøgelser anvender forskellige spørgsmålsformuleringer og rapporterer vidt forskelligt estimer af partnervold. Statens Institut for Folkesundheds spørgsmålsformulering vedr. fysisk vold: "Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for fysisk overgreb? A) skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende, B) Sparket, slået med knyttet hånd eller genstand, C) Kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trappe eller lignende D) Udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben". Justitsministeriets spørgsmålsformulering: "Forekomsten af vold diskuteres meget for tiden. Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at du blev bange?"

Vold er et samfundsansvar – opmærksomhed og tidlig opsporing

Partnervold og vold i familien er stadig et tabu i samfundet. Mange har svært ved at tale åbent om volden. Den bliver stadig ofte behandlet som et privat anliggende inden for hjemmets fire vægge. Det er noget, som er svært at gribe ind overfor. Også selvom lovgivningen på området er klar: partnervold og vold mod børn er forbudt. Og selvom langt størstedelen af danskere er uenige i, at vold er en privat sag, der ikke kommer andre ved.⁴

Det skal være tydeligt: Partnervold og vold mod børn er et samfundsproblem. Og det er et samfundsansvar at træde til og gribe ind. Og ingen

børn skal være i tvivl om, at vold i hjemmet aldrig er acceptabelt.

Det kræver, at der er større viden om tegnene på partnervold og de risikofaktorer, der gør en person særligt udsat for partnervold. Forskningen fra Storbritannien om de 8 trin i et partnerdrab peger på, at partnerdrab på kvinder typisk ikke sker i affekt eller impulsivt. Partnerdrab er ofte kulminationen på en længere periode med vold, trusler og stalking. Derfor kan partnerdrab forebygges.

4 VIVE (2022): Danskernes kendskab til partnervold

Det er ikke kun fagfolk, der har et ansvar. Voldsudsatte kvinder foretrækker at søge hjælp hos aktører i deres eget netværk, typisk hos nære venner eller familiemedlemmer. Kun hver tiende voldsudsatte kvinde har været i kontakt med et krisecenter eller et andet tilbud, som har en særlig voldsfaglig viden. Og kun hver 20. af de voldsudsatte har anmeldt volden til politiet. Mange danskere er parate til at hjælpe. Jo mere man ved om partnervold, jo mere villig vil man være til at handle over for volden.⁵

At handle på vold i nære relationer forudsætter, at både myndigheder, pårørende, naboer og venner er klædt på til opgaven og tager ansvaret på sig. De skal kende tegnene på vold. Og de skal vide, hvordan man kan støtte voldsudsatte og børn i familier med vold, og hvor der findes hjælp og støtte.

De 8 trin i et partnerdrab på en kvinde

1. Forhistorie. Gerningsmanden har typisk en forhistorie med stalking eller vold.
2. Første impuls. Forholdet udvikler sig hurtigt til at blive meget seriøst.
3. Tvangsmæssig kontrol. Forholdet bliver mere kontrollerende.
4. Udløser. Gerningsmanden oplever kontroltab f.eks. hvis kvinden vil stoppe forholdet.
5. Optrapning. Gerningsmandens kontroltaktikker øges.
6. En ændret måde at tænke på/beslutning. Tanker om hævn og drab opstår.
7. Planlægning. Gerningsmanden planlægger, hvordan han vil dræbe kvinden.
8. Drabet.

Kilde: Monckton-Smith (2020): Intimate Partner Femicide: using Foucauldian analysis to track an eight stage relationship progression to homicide.

⁵ VIVE (2020): Danskernes kendskab til partnervold. Undersøgelsen viser bl.a., at blandt ca. 260 kvinder, der på et tidspunkt har været udsat for partnervold, har kun hver tiende været i kontakt med et krisecenter eller andet tilbud.
VIVE (2022): Partnervold i Danmark 2020. Undersøgelsen baserer sig på VIVE's SHILD-data, der er indsamlet blandt et tilfældigt udsnit af ca. 20.000 voksne danskere i alderen 16-64.

Med udspillet foreslås:

- **Skærpet underretningspligt ved formodning om at børn overværer vold i hjemmet.** I dag er personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, forpligtet til at underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år er udsat for overgreb. Det foreslås, at samme forpligtelse skal gælde, hvis vedkommende får kendskab til eller grund til at antage, at et barn overværer vold i hjemmet.
- **Udvikling af et systematisk opsporingsredskab til sundhedspersonale i mødet med gravide og nybagte forældre.** Jordemoderen, sundhedsplejersken og den almen praktiserende læge står ofte i en unik position til at opspore vold i en nær relation, så der kan sættes tidligt ind. Der udvikles et systematisk opsporingsredskab, som sundhedspersonale kan benytte i mødet med gravide og nybagte forældre. Det skal understøtte en tidlig opsporing af vold mod gravide og i nybagte familier. Derudover udarbejdes en faglig vejledning om opsporing af vold og indsatser herunder ift. æresrelateret vold og negativ social kontrol. Dette forankres i eksisterende anbefalinger for svangreomsorg og sundhedspleje. Opsporingsredskabet skal udarbejdes på baggrund af en kortlægning og vidensafdækning af bl.a. eksisterende tidlig opsporing og aktuelle indsatser på området.
- **Opkvalificeringsforløb til sundhedspersonale om opsporing og håndtering af vold mod gravide og nybagte forældre.** Der iværksættes en tværprofessionel opkvalificering og rådgivning, som skal tilbydes relevant sundhedspersonale i bl.a. de regionale familieambulatorier. Opkvalificeringen skal understøtte, at sundhedsprofessionelle er i stand til at genkende tegn på vold og håndtere sager om vold i nære relationer herunder æresrelateret vold og negativ social kontrol. Opkvalificeringen skal også give de sundhedsprofessionelle kendskab til, hvordan situationen kan håndteres uden at kompromittere kvindens sikkerhed, og forberede sundhedsprofessionelle på brugen af opsporingsredskabet.
- **Kommunale beredskaber til opsporing og håndtering af vold i nære relationer.** Kommuner skal i højere grad træde systematisk og effektivt til, når der er vold i familier, og de skal være bedre til at opspore volden tidligt og sætte ind. Socialstyrelsen understøtter kommuner, der ønsker at udarbejde og implementere beredskaber, der giver klare rammer for, hvordan der skal arbejdes med forebyggelse og opsporing af vold, og arbejdes med de handleveje medarbejdere og ledere skal følge ved mistanke eller viden om voldsproblematikker.
- **Lev Uden Volds tilbud og rådgivning om vold i nære relationer forlænges.** Voldsudsatte, voldsudøvere, familie og venner skal let kunne få hjælp, råd og vejledning om, hvad de gør, når de oplever vold i nære relationer. Lev Uden Vold driver den nationale hotline, hvor der er rådgivning til voldsudsatte, pårørende og andre samt krisecenterhenvielse. Derudover tilbyder Lev Uden Vold juridisk rådgivning inden for vold i nære relationer, ligesom enheden driver et telefonisk behandlingstilbud til voldsudøvere og fungerer som videncenter. Lev Uden Vold får midler frem til medio 2025.
- **En national oplysningsindsats om partner-vold.** Det er et samfundsansvar at sætte ind og hjælpe, når man oplever og ser vold. Derfor skal danskerne have mere viden om vold, voldens dynamikker, konsekvenser, hvordan man spotter tegn på vold, hvordan man kan hjælpe, og hvor der kan findes viden. Oplysningsindsatsen skal få flere danskere til at gribe ind og hjælpe, når de ser vold i familierne.
- **Øget viden om og måling af forekomsten af vold i Danmark.** Vold er et alvorligt problem. Derfor skal udviklingen i omfanget af volden løbende følges. Siden 2004 er der jævnligt blevet udarbejdet undersøgelser af omfanget af vold i nære relationer i Danmark. Statens Institut for Folkesundhed gennemfører undersøgelser af omfanget af vold i nære relationer, så der sikres en systematisk måling af udviklingen, der kan sammenlignes over årene. Desuden har Justitsministeriet siden 2005 blandt andet årligt udgivet en offerundersøgelse, som blandet andet belyser omfanget af partnervold i Danmark.
- **Landsdækkende årlig kreativ konkurrence til forebyggelse af kærestevold blandt unge.** Unge skal være opmærksomme på vold, hvad vold er og det fælles ansvar for at sige fra over for vold og hjælpe. Gennem en konkurrence, målrettet udskolinger og ungdomsuddannelser, sættes der årligt fokus på de forskellige former for vold i nære relationer, samt på, hvordan man kan hjælpe og sige fra.

Der skal handles – tidligt, effektivt og koordineret

Vold i familier kan have langvarige og skadelige konsekvenser for den voldsudsatte og de børn, der overværer volden. Og partnervold kan i sidste ende resultere i partnerdrab. Hvert år tager omkring 2.000 kvinder og næsten lige så mange medfølgende børn ophold på et kvindekrisecenter.⁶

Krisecentrene er vigtige tilbud. Regeringen og partierne bag finansloven for 2020 afsatte varige midler til oprettelse af flere pladser på krisecentre og ret til 10 timers gratis psykologbehandling. Men det er langt fra alle, der vil, kan eller skal på et krisecenter.

Styrkelse af den tidlige og ambulante indsats de seneste år

Med finansloven for 2020 anerkendte Regeringen, Enhedslisten, De Radikale, SF og Alternativet vigtigheden af ambulant voldsbehandling og afsatte 48 mio. kr. i perioden 2020-2023 og 18,7 mio. kr. årligt varigt herefter til ambulant behandling. Mødrehjælpens "Ud af voldens skygge", Danners "Sig det til nogen" og Dialog mod Volds ambulante behandlingstilbud fik alle varige midler.

Med *Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2021-2024* afsatte Regeringen og partierne bag 24,3 mio. kr. til initiativet *Tidlig indsats til voldsudsatte og udøvere af partnervold*. Der blev bl.a. afsat midler til at videreudvikle interventionsmodellen, som er et samarbejde mellem politiet, kommunen og et specialiseret tilbud til voksne mennesker, der er udsat for eller udøver vold i nære relationer.

Med *Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2022-2025* afsatte Regeringen og partierne bag 23,1 mio. kr. til initiativet *Tidlig hjælp til voldsudøvere og voldsramte familier*. Som en del af initiativet blev kapaciteten i to ambulante tilbud til voldsudøvere udvidet, så flere voldsudøvere kan komme i behandling.

⁶ Social- og Ældreministeriet (2022): Socialpolitisk Redegørelse 2021

Kvinder på krisecenter

- Blandt de op mod 2.300 kvinder, der tog ophold på et kvindekrisecenter i 2020, havde ca. 8 pct. mere end ét ophold i løbet af året.
- Kvinder på kvindekrisecentre har generelt et lavere uddannelsesnivea, en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet og kommer oftere fra ikke-vestlige lande.
- 23 pct. af kvinderne med ophold på et krisecenter i 2020 fik stillet én eller flere af en række psykiatriske diagnoser i perioden 2014-2018, oftest angst mv., herunder stressrelaterede lidelser.
- En undersøgelse af Syddansk Universitet viser, at blandt 150 kvinder på krisecenter i perioden 2017-2019 udviste knap 70 pct. symptomer på PTSD eller Kompleks PTSD ved indskrivning. Ca. 30 pct. havde fortsat symptomer ved udskrivelsen.
- Blandt kvinderne, der deltog i undersøgelsen af Syddansk Universitet, havde 86 pct. været udsat for grov fysisk vold som eksempelvis slag med en genstand eller kvælertag. Derudover havde 98 pct. af kvinderne oplevet at blive udsat for psykisk vold, mens 59 pct. havde oplevet at blive truet på livet.

Kilde: Social- og Ældreministeriet (2022): Socialpolitisk Redegørelse 2021, Dokkedahl et al. (2021): Kvinder på kvindekrisecenter

Der skal sættes ind før et ophold på krisecenter bliver nødvendigt for at bryde med volden. Derfor er der gennem de seneste år afsat midler til en række ambulante tilbud. Men på trods af det løft, er det ikke alle voldsudsatte, der får den hjælp og støtte, de har brug for, og der sættes for sent ind.

Omvæltninger i en familie f.eks. i forbindelse med graviditet og familieførøgelse, kan udløse eller eskalere vold i et parforhold. Der er gode erfaringer med et forsøg, hvor jordemødre taler med de gravide og parrene om vold eller voldsomme konflikter i forbindelse med deres graviditetsforløb⁷. Nye familier skal have hjælp fra starten, så de kan etablere et familieliv uden vold.

Børn, der vokser op med vold i hjemmet, har blandt andet større risiko for at blive fjernet fra hjemmet, for at mistrives og for at klare sig dårligere i skolen.

Undersøgelser viser også, at der er en øget risiko for at udvikle voldelig adfærd som voksen, hvis man er vokset op med vold i hjemmet. Derfor skal der øget fokus på at bryde med generationsvold. Med aftalen om "Børnene først" er der taget en række skridt for at tage hånd om børn, der bl.a. oplever og lever med vold i familien. Men der er behov for at gøre endnu mere.

Den nuværende indsats i forhold til vold i nære relationer involverer mange forskellige myndigheder og aktører. Der er behov for, at aktørerne i højere grad opbygger, deler og bruger relevant viden og styrker koordinationen på tværs af myndigheder og interessegrupper. Samtidig er der behov for, at aktørerne ser på mulige forbedringer i de nuværende indsatser, procedurer og samarbejder. Vold i nære relationer skal håndteres og bygge på den nyeste viden.

7 <https://www.maryfonden.dk/projekt/sammen-uden-vold/>

Børn, der vokser op med vold i hjemmet

- Omfanget af børn, der vokser op med vold i hjemmet, er afdækket i flere forskellige undersøgelser og kan variere efter opgørelsesmetode.
 - En undersøgelse af Børns Vilkår fra 2022 viser, at blandt 1.156 elever i 8. klasse er der 9 pct., der har været udsat for grovere fysisk vold i form af slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med genstande og spark af deres forældre, stedforældre eller plejeforældre i løbet af det seneste år.
 - Undersøgelsen belyser også forekomsten af psykisk vold og viser blandt andet, at 6 pct. er blevet udelukket med tavshed, og 4 pct. er blevet truet med noget voldsomt.
 - En undersøgelse af VIVE viser, at blandt 52.010 børn på 9 måneder, 2 år og 3 år, har ca. 12 pct. oplevet dask, rusk, smæk eller er blevet slået af deres forældre i løbet af de sidste to måneder. Opgørelsen er baseret på svar fra forældre i perioden 2017-2018.
- Der er en stigende andel af elever i 6.-10. klasse, som synes, det er i orden, at forældre straffer deres børn fysisk, f.eks. ved at ruske sit barn eller give en lussing. Andelen af steget fra 3 til 9 pct. i perioden 2014-2021, ifølge en undersøgelse af Kantar Gallup.
- En anden undersøgelse af SFI viser, at vold i hjemmet blandt andet kan have konsekvenser for barnets fysiske og mentale helbred, adfærd og trivsel.
- En analyse i Socialpolitisk Redegørelse 2021 viser, at ledsagende børn på kvindekrisecenter samlet set klarer sig dårligere fagligt i skolen, har mere fravær og oftere skifter skole end børn i befolkningen som helhed.
- Analysen viser også, at børn, der er med deres mor på krisecenter, oftere modtager sociale indsatser. Blandt børn, der ledsagede deres mor på et kvindekrisecenter i 2020, har 3 pct. været anbragt, og knap 45 pct. har modtaget forebyggende foranstaltninger. Til sammenligning gælder det henholdsvis 1 og 9 pct. af børn og unge i befolkningen.
- Oplevelser med vold i barndommen kan øge risikoen for selv at udvikle voldelig adfærd som voksen. Blandt 872 voldsudøvere, der har været i behandling hos Dialog mod Vold i perioden 2010-2015, er 72 pct. selv vokset op i hjem med vold.

Kilder: Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark – Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet, VIVE (2021): SPOR – Børns udvikling og trivsel gennem livet – Præsentation af undersøgelsen og udvalgte resultater fra første dataindsamling 2017/2018, Kantar Gallup (2021): Undersøgelse af børns kendskab til menneskerettigheder og Børnekonventionen 2021 for UNICEF Danmark og Institut for Menneskerettigheder, SFI (2017): Børn, der oplever vold i familien – omfang og konsekvenser, Social- og Ældreministeriet (2022): Socialpolitisk Redegørelse 2021, Dialog mod Vold (2018): Karakteristik af voldsudøvere i behandling. Barndommens skygger rækker ind i voksenlivet

Aftalen om "Børnene først"

Med aftalen "Børnene først" blev det bl.a. besluttet, at når et barn kommer på krisecenter med den ene forælder på grund af fysisk eller psykisk vold i hjemmet, suspenderes den anden forælders ret til samvær med barnet, medmindre det er bedst for barnet fortsat at have kontakt med den anden forælder.

Det blev også besluttet, at når en forælder afbryder et ophold på et krisecenter og vender tilbage til et voldeligt miljø med barnet, får kommunerne pligt til at udrede, om barnet har behov for et nyt hjem eller anden hjælp og støtte, f.eks. psykologsamtaler, familiebehandling mv.

Kilde: Aftale om Børnene Først (2021)

Med udspillet foreslås:

- **Styrket beskyttelse af børn ift. forældremyndighed og samvær.** Udgangspunktet i forældreansvarsloven om, at en forælder ikke er egnet til at have del i forældremyndigheden, barnets bopæl eller samvær med barnet, hvis forælderen er idømt ubetinget fængselsstraf for visse former for personfarlig kriminalitet af grovere karakter, herunder grov vold, udvides til også at omfatte vold, der er udøvet gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af straffelovens § 245, jf. straffelovens § 244, stk. 2.
- **Mulighed for iværksættelse af psykologbehandling af børn ved kun én forældres samtykke.** Det foreslås at præcisere, at psykologbehandlingen efter servicelovens § 109, stk. 8, kan iværksættes med samtykke alene fra den forælder, som barnet følger på krisecenter. Ligeledes foreslås det, at der kan iværksættes psykologbehandling i offentligt, frivilligt eller privat regi af børn under 18 år, med det formål at afhjælpe følgevirkninger af vold i hjemmet, ved kun én forældres samtykke, uanset om forældremyndigheden er delt.
- **Bedre beskyttelse af børn, der har ophold på krisecenter og skifter skole** Regeringen vil sammen med folkeskoleforligskredsen undersøge muligheden for at ændre folkeskolelovens regler, så skoler kan undlade at orientere begge forældremyndighedsindehavere om et skoleskift, hvis barnet er med en forælder på krisecenter, og det er vurderet, at barnet af hensyn til sin egen eller forælders sikkerhed bør skifte skole til distriktsskolen.
- **Målerettet støtte og behandlingstilbud til voldsudsatte gravide og nybagte forældre i sundhedssystemet.** Der udvikles et behandlingstilbud, hvor voldsudsatte gravide og nybagte forældre kan modtage støtte og rådgivning. Indsatsen skal have særlig opmærksomhed på kvinder med ikke-vestlig baggrund, da de udgør en særlig sårbar målgruppe. Indsatsen skal understøtte den tidlige opsporing i forbindelse med fødsel og graviditet. Der udbydes en pulje, som de regionale familieambulatorier kan søge, med henblik på at udvikle et behandlingstilbud.
- **Pulje til indsatser for børn og unge, der er vokset op med vold i hjemmet.** Børn og unge i familier med vold skal have hjælp og støtte til at mestre de udfordringer, som følger af deres opvækst. Det langsigtede mål er, at børn, der vokser op i familier med vold, ved at modtage et målrettet tilbud opnår bedre forudsætninger for en positiv udvikling og en højere grad af livskvalitet. Der udbydes en pulje, hvor kommuner, private og frivillige organisationer kan søge om etablering af tilbud til børn, der oplever vold i familien.
- **Guide - Den rette hjælp til børn og pårørende til partnerdrab.** Børn, hvis ene forælder dræber den anden, og de bedsteforældre eller familiemedlemmer, der skal tage vare på barnet, skal have den bedst mulige hjælp. Der udvikles oplysningsmateriale, f.eks. en guide, så kommunerne ved, hvordan de bedst håndterer sager om partnerdrab og kan støtte børnene.
- **Partnerskab til bekæmpelse af partnerdrab og vold i nære relationer.** Den nuværende indsats til bekæmpelse af partnervold involverer og går på tværs af mange forskellige myndigheder og aktører. Der er behov for øget koordinering og samarbejde på tværs af aktørerne. Der etableres et partnerskab, som bl.a. skal bidrage til øget vidensdeling og styrke samarbejdet mellem relevante myndigheder og øvrige aktører. Partnerskabet skal endvidere bidrage til at styrke den eksisterende indsats gennem eksempelvis forbedringer i indsatser, procedurer samt mere systematisk henvisning af voldsudsatte og voldsudøvere til relevante tilbud. Der afsættes endvidere midler til, at partnerskabet kan generere ny viden.
- **Udvidelse af voldsbestemmelsen i udlændingeloven,** så også udlændinge med asyl på baggrund af såkaldt konsekvensstatus samt medfølgende familie til udenlandske arbejdstagere og studerende omfattes af bestemmelsen. Ingen skal blive i et voldeligt forhold, fordi vedkommende er bange for at miste sin opholdstilladelse.

Voldscirklen skal brydes – større fokus på voldsudøvereren

Volden er voldsudøverens ansvar. Derfor skal der være et øget fokus på voldsudøvere. For de voldsudøvere, der søger behandling, er resultaterne lovende⁸. Men i dag er der ikke behandlingstilbud i hele landet.

Dansk forskning peger på, at næsten 2/3 af de drabsmænd, der har dræbt en partner, forinden havde udøvet psykisk vold mod partneren. Det kommer bl.a. til udtryk ved stærk dominans og/eller kontrol, udadreagerende jalousi, døds- og andre trusler mod partneren samt isolering og ydmygelser.⁹

Stalkingadfærd er en af de mere markante forudgående indikationer i forhold til drab på kvinder. En

undersøgelse fra Storbritannien viser, at i 94 pct. af de undersøgte sager om drab på kvinder var stalkingadfærd til stede forud for drabet.¹⁰

Partnervold, stalking, trusler og partnerdrab er uacceptabelt i Danmark. Der er allerede taget en lang række relevante lovgivningsinitiativer. Der er indført samtykkebaseret voldtægtslovgivning, kriminalisering af psykisk vold og social kontrol, og der er indført en særskilt bestemmelse om stalking i straffeloven. Herudover er der iværksat flere strafskærpende tiltag de senere år.

Der er behov for større opmærksomhed på, at volden skal stoppe ved udøveren for at komme partnervold og partnerdrab til livs.

8 Dialog Mod Vold (2020): Klienterne, volden og effekten af behandlingen

9 Rasmussen et al. (2016): Forebyggelse af drab og dødelig vold i nære relationer

10 Monckton-Smith et al. (2017): Exploring the Relationship between Stalking and Homicide

Stalking

Regeringen, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige og Alternativet præsenterede i august 2021 udspillet "Bedre hjælp til ofre for stalking", som indeholder 14 initiativer, der samlet skal sikre en bedre, hurtigere og mere helhedsorienteret støtte til stalkingofre. Samtidig skal dem, der stalker, i højere grad mødes med såvel behandling som konsekvens, så deres stalkingadfærd bliver brudt.

Som opfølgning på udspillet har et enigt Folketing pr. 1. januar 2022 bl.a. kriminaliseret stalking i en selvstændig bestemmelse i straffeloven. Et af hovedmålene med den nye bestemmelse er at gøre det muligt for politiet at sætte hurtigere ind over for stalking. Efter bestemmelsen kan stalking således straffes, selv om der ikke på forhånd er udstedt et tilhold. Stalking kan nu straffes med op til tre års fængsel, og der er blevet bedre muligheder for at varetægtsfængsle personer, der udsætter andre for stalking.

Desuden er der med udspillet introduceret en konsekvent indsats mod stalking ved styrket behandling af tilholdssager i politikredsene, nye klagefrister i tilholdsloven, effektiv og digital forkyndelse af tilhold og en ny it-løsning til systematisk fremsøgning af sager om stalking i politikredsene.

Udspillet bidrager endvidere med øget tryghed for ofre for stalking herunder ved underretning af stalkingofferet ved gerningsmandens løsladelse og udgang, ret til en bistandsadvokat og mulighed for videoafhøring af stalkingofre i straffesagsbehandlingen og underretning af kriminalforsorgen om sigtelser for overtrædelser af tilhold.

Endelig bidrager udspillet med en udvidelse af Dansk Stalking Centers psykologbehandlingskapacitet for stalkingudøvere til og med 2023, styrket efter- og videreuddannelse af politiet og oprettelse af specialiserede teams i politikredsene, så kvaliteten af politiets behandling af bl.a. stalkingsager løftes.

Styrket lovgivning og strafskærpende tiltag de seneste år

Styrket lovgivning:

- Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse
- Psykisk vold, herunder negativ social kontrol, er blevet kriminaliseret
- Ny særskilt bestemmelse om stalking i straffeloven
- Reglerne om tilhold er blevet skærpet
- Beskyttelse af børn mod vold, når der træffes afgørelse om forældreansvar

Strafskærpende tiltag:

Straffen for gentagen vold i nære relationer blev fordoblet i sommeren 2018 ved indførelsen af straffelovens § 244, stk. 2, som skærper straffen for simpel vold, der begås gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af straffelovens § 245 om bl.a. mishandling.

Med virkning fra den 1. maj 2022 er der desuden indført en yderligere skærpelse med en tredjedel af straffen for gentagen vold og for mishandling og grov vold begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den pågældendes husstand.

Med udspillet foreslås:

- **Begrænsning af retten til prøveløsladelse for indsatte, der er dømt for partnervold eller partnerdrab.** Med initiativet indføres krav om behandling for voldsadfærd som betingelse for den indsattes ret til prøveløsladelse, når den indsatte er dømt for partnervold eller partnerdrab.
- **Landsdækkende ambulante behandling af voldsudøvere.** Dialog mod Volds behandlingstilbud til personer, der udøver vold, og deres familier, styrkes, så der er landsdækkende behandlingstilbud til dem, der udøver vold i nære relationer. Samtidig skal midlerne anvendes til, at Dialog mod Vold kan indgå samarbejde med politiet om vejledning af voldsudøvere om behandling.
- **Dansk Stalking Centers behandlingsskapacitet styrkes.** Stalking går ofte forud for partnerdrab. Derfor skal flere kunne få behandling mod deres stalkingadfærd, og behandlingen skal komme så tidligt som muligt. Regeringen har med stalkingudspillet fra august 2021 tilført Dansk Stalking Center midler med henblik på at udvide Dansk Stalking Centers behandlingsskapacitet fra 25 til 120 behandlingsforløb om året i 2021-2023. Der tilføres midler til Dansk Stalking Center i perioden 2023-26, så flere personer, der udøver stalking, kan få psykologisk behandling, og politiet kan vejlede stalkingudøvere om behandlingstilbud.
- **Styrket opfølgning på vold i hjemmet, når politiet har været ude til voldsepisoder i hjemmet.** Der pågår som følge af flerårsaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 udvikling af en it-understøttet løsning i politiet, der muliggør løbende og systematisk fremsøgning og visitering af sager om vold i nære relationer og stalking mv. Initiativet skal understøtte, at relevante sager opdages, og at politiet iværksætter de nødvendige hjælpe- og beskyttelsesforanstaltninger med den fornødne hurtighed.
- **Styrket indsats over for ofre for vold i nære relationer.** Som følge af flerårsaftalen for politiet og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 er der etableret specialiserede teams i samtlige politikredse. De specialiserede teams skal tilføre politikredsenes medarbejdere viden om sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking mv. og understøtte efterforskning og forebyggelsesarbejde. Kvaliteten i politikredsenes behandling af sagerne skal løftes, og politiets møde med ofre skal fremadrettet bygge på bedre viden om traumer, hjælp og beskyttelsesforanstaltninger. Derudover er der pr. 1. november 2021 indført en politigaranti, som skal sikre, at politiet rykker hurtigere ud i sager om vold i hjemmet, ligesom politiet skal underrette de sociale myndigheder i sager, hvor der er børn til stede i hjemmet.
- **Viden om relationen mellem offer og gerningsperson samt om drab i Danmark.** Danmarks Statistik og Rigspolitiet samarbejder om en udvidet kriminalitetsstatistik, hvori der vil indgå oplysninger om bl.a. relationen mellem offer og gerningsperson for bestemte sagsområder herunder drab, vold og seksualforbrydelser. Justitsministeriets Forskningskontor vil desuden i løbet af 2023 udarbejde en opdateret version af rapporten "Typer af drab i Danmark" fra 2020, som skal indeholde de nyeste tilgængelige oplysninger herunder om partnerdrab.

Transportministeriet
Ligestillingsafdelingen
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K
Tlf. +45 41 71 27 00
trm@trm.dk
www.trm.dk